

HALİT ZİYA

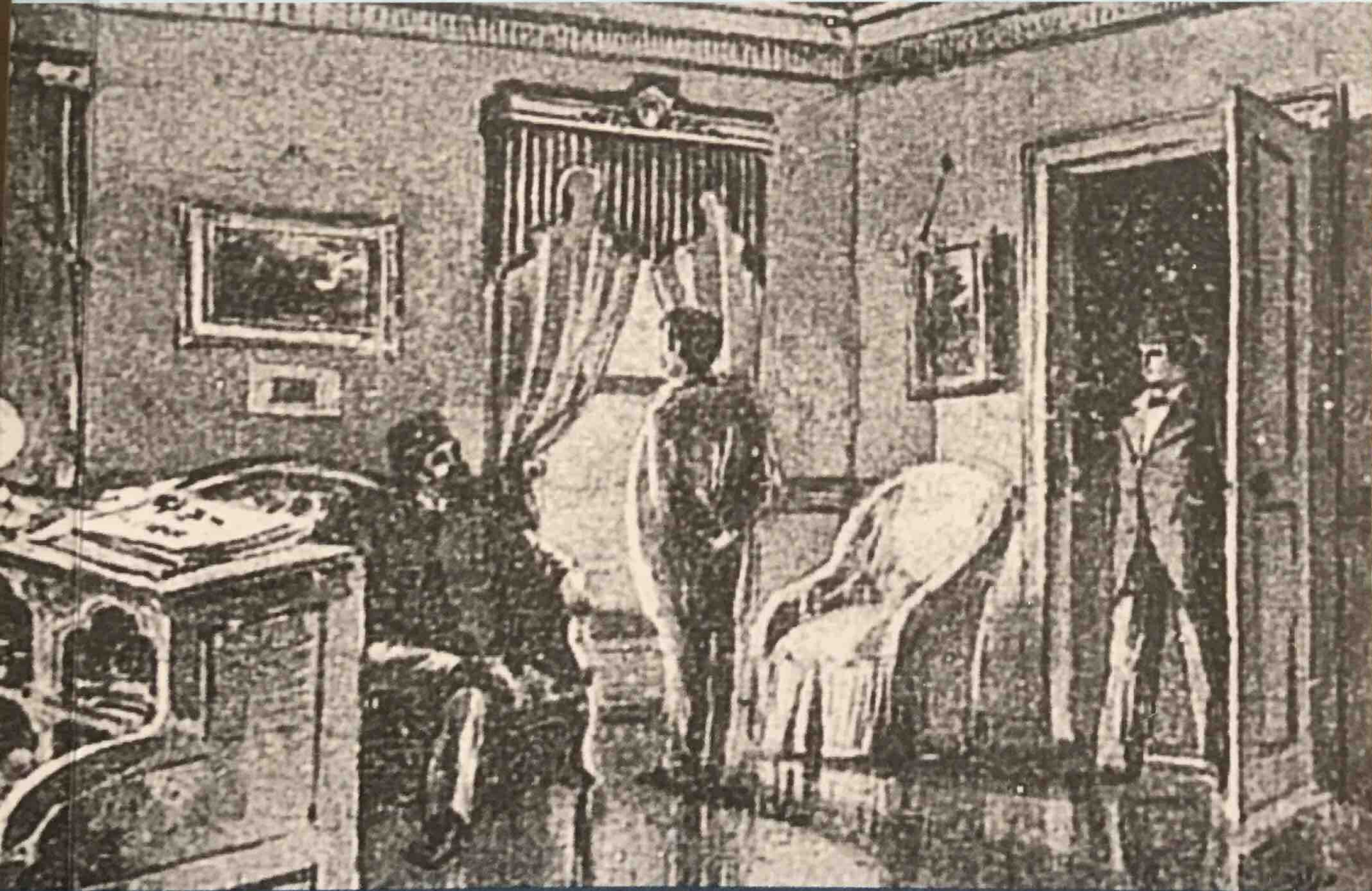
UŞAKLIĞI

Mai ve Siyah SADELEŞTİRİLMİŞ BASIM

YAYINA HAZIRLAYAN
Seval Şahin

ORHAN KOÇAK'IN SONSÖZÜYLE

İLETİŞİM KLASİKLERİ

HALİT ZİYA UŞAKLIGİL
Mai ve Siyah

YAYINA HAZIRLAYAN
Seval Şahin

SADELEŞTİRİLMİŞ BASIM

ORHAN KOÇAK'IN SONSÖZÜYLE

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / SEVAL ŞAHİN.....	7
--------------------------	---

Mai ve Siyah

AHMET CEMİL'İN İSTANBUL'U.....	336
--------------------------------	-----

EKLER.....	339
------------	-----

Ek I: Şiirler.....	341
--------------------	-----

Ek II: Zaman Çizelgesi.....	345
-----------------------------	-----

SONSÖZ

KAPTIRILMIŞ İDEAL: <i>MAİ VE SİYAH ÜZERİNE</i> PSİKANALİTİK BİR DENEME / ORHAN KOÇAK.....	347
--	-----

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA.....	419
------------------------	-----

SUNUŞ

SEVAL ŞAHİN

Mai ve Siyah Türkçede yazılmış en güzel romanlardandır. Türkçede modern romanın başlangıcı kabul edilen bu eser yıllardır değerini korumakta ve zevkle okunmaktadır. Eser, ilk olarak *Servet-i Fünûn* dergisinde 23 Mayıs 1312 - 27 Mart 1313 (nr. 273-317) tarihleri arasında 45 sayı ve resimli olarak tefrika edilmiş; ardından resimli olarak ilk defa 1898 yılında Âlem Matbaası tarafından yayımlanmıştır.

Elinizdeki baskıda eserin 1938 yılında yazarı tarafından yapılmış sadeleştirilmiş halidir, bu sebeple eserde herhangi bir sadeleştirme yapılmamıştır. Fakat esere, ilk baskısında yer alan ve Diran Çırakyan tarafından yapılmış illüstrasyonları da ekledim.

Mai ve Siyah, Latin harfleriyle ilk olarak 1938 yılında Hilmi Kitabevi tarafından basılmıştır. Bu baskı, Halit Ziya'nın bir önsöz ekleyerek kendisinin sadeleştirdiği metnin de ilk baskısıdır. Ardından aynı yayınevi eseri 1942 ve 1957 yıllarında yeniden yayımlar. 1963 yılından itibaren İnkılap ve Aka Yayınevleri eseri basmaya başlar. 1968 ve 1971'deki baskıların ardından 1976'da Nevzat Kızılcan eseri sadeleştirir ve bu şekilde basılmaya başlar. 1980 yılında H. Fethi Gözler eseri yeniden sadeleştirir. *Mai ve Siyah* 1988 yılından itibaren sadece İnkılap Yayınları etiketiyle çıkmaya başlar ve bu kez de romanı Şemsettin Kutlu sadeleştirir. 1994, 1997, 1999 yıllarında bu şekilde üç baskı yapar.

2001 yılında Özgür Yayınları, Enfel Doğan'ın notlu ve sözlüklü olarak

hazırladığı, baskı karşılaştırmalarının olmadığı, 1938'deki sadeleştirilmiş nüshanın esas alındığı bir baskı yayınlar ve 2016 yılına kadar da bu kitap 2001, 2003, 2004, 2008 yıllarında dört baskı yapar.

2002 yılında Bülent Yorulmaz eserin tefrikasını, 1902'de yapılmış ikinci baskısını esas alarak 1. ve 3. baskısı ile karşılaştırarak yayına hazırlar (bkz. Bülent Yorulmaz, *Halit Ziya Uşaklıgil - Mai ve Siyah - Mai ve Siyah Romanının Karşılaştırmalı Baskısı*, Lefkoşa, 2002) Eserin 2016 yılında telif haklarının sona ermesinin ardından birçok baskısı yapılmıştır.

Eseri yayına hazırlarken mümkün oldukça 1938'deki imlaya bağlı kaldım. Ancak,

– ibaretdi, gelmişdi gibi uyuma girmemiş ekleri uyuma sokarak ibarette, gelmişti,

– bağçe gibi kelimeleri günümüzde kullanıldığı şekilde bahçe,
– içmiyecek, bekliyerek gibi kelimeleri içmeyecek, bekleyerek,
– cevab, mürekkeb, mekteb gibi kelimeleri cevap, mürekkep,
– parmağıle gibi kelimeleri parmağıyla,
– gülmeğe, bayılmağa gibi kelimeleri gülmeye, bayılmaya,
– da'vetliler, me'muru gibi kelimeleri davetliler, memuru,
– Ali Şekib, Ahmed Cemil gibi özel adları bugün yazıldığı gibi Ali Şekip, Ahmet Şevki,

– Ahmed Cemilin gibi özel adlardan sonra ayrılmayan ekleri ayırarak Ahmed Cemil'in,

– senedenberi bitişik yazılı kelimeleri seneden beri,
– men'edecek gibi kelimeleri menedecek,
– mecdiye, valde gibi kelimeleri mecdiye, valide
– hulya, terceme, ba'zan gibi kelimeleri hülya, tercüme, bazen
şekline getirdim. Eğer anlam değişikliği yoksa ayın ve hemze kullanımlarından kaçındım. Günümüzde kullanılmayan kelimelerin her sayfanın altında dipnotlarla karşılıklarını verdim. Avrupa dillerinden geçen kelimelerde kelimenin orijinal dilindeki halini yazdım. Eserde noktalama işaretlerinin kullanımında herhangi bir müdahalede bulunmadım. Bugün kullanılmayan ve 19. yüzyıl Arap harfli metinlerinde hem virgül hem de üç noktaya karşılık gelen bir anlamı vurgulayan (...) işaretinde de, yazarın üslubunu da etkileyen bir unsur olduğu için herhangi bir değişiklik yapmadım. *Mai ve Siyah*'ın 1898 baskısında bulunan ancak 1938 baskısında yer almayan bazı cümle ve ifadeleri () içinde gösterdim. Eserin bu-

günkü okurla arasındaki mesafeyi kısaltabilmek amacıyla metinde geçen saat, para, uzunluk ve ağırlık birimlerini günümüz birimlerine çevirdim ve bunları da dipnotlarda belirttim. Bunlarla beraber metinde yer alan birçok kavramı ve meseleyi dipnotlarda açıkladım. Romanda Ahmet Cemil ve Hüseyin Nazmi'nin birlikte çevirmeye çalıştıkları Edmond Hara-court'un "Makber" adlı eserinin çevirisini, Ahmet Cemil'in tek başına çevirmeye çalıştığı Lamartine'in *Raphaël*'inin döneminde yapılmış bir tercümesini, dönem edebiyatından bahsettiklerinde özellikle değinilen Recaizade Mahmut Ekrem'in "Hilâl-i Seher" şiirini kitabın sonunda yer alan Ekler kısmını koydum.

Mai ve Siyah romanı, Ahmet Cemil'in gözünden bize aktarılan beş yıllık bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu zaman diliminin çizelgesini romanda zamana dair verilen ifadelerden yola çıkarak kitabın sonundaki EK-2 kısmında gösterdim.

Yaklaşık üç yıllık bir sürece yayılan bu çalışmada uzun uzun *Mai ve Siyah* konuştuğum, yardımlarını gördüğüm Hanife Koncu, Müjgân Çakır, Didem Ardalı Büyükarman, Banu Öztürk, Ipek Bozkaya, Sait Çangır, Belce Ünüvar, Kerem Ünüvar, Emre Bayın, Şule Gürbüz, Ebru Aykut, Nurçin Ileri, Fatih Altuğ, Fatih Bakırcı, Sevan Değirmenciyan, Yağmur Yıldırım, Meryem Çakır, Ezgi Bilgi Gümüş, Esin Hamamcı, Abdullah Altınay ve Mehmet Fatih Uslu'ya çok teşekkür ederim. Takdirler onların hatalar benimdir.

Böyle bir çalışma sonuçta aslında hiçbir zaman bitmeyen bir iş demek. O yüzden kitabı okuyanların eklemeler, hatalar ve öneriler için bana ulaşabilmesi amacıyla bir eposta adresi oluşturdum. maivesiyahiletisim@gmail.com adresine yazarsanız çok sevinirim. Amacım Türkçede roman tarihinde çok büyük bir hamle olan bu eserin metnini mümkün olduğu kadar doğru bir şekilde yayına hazırlamak oldu. Umarım bir nebze de olsa bunu başarabilmişimdir.

Kadıköy 2017